Jan Tielbeek



Johannes Hermanus Gerardus (Jan) Tielbeek is geboren op 26 november 1918. Jan was de oudste zoon uit een gezin van tien kinderen.

Jan Tielbeek was in 1940 één van de mede oprichters van katholieke verkennersgroep Miguel Pro in Raalte. Samen met Kapelaan Linthorst en Bernard Aa heeft hij de groep op de rails gezet en tot een bloeiende vereniging gemaakt.

Hij was sinds 1942 actief in het verzet in Raalte en omstreken, waarbij hij onderduikers hielp en neergestorte geallieerde piloten wegbracht. Op Zwarte Zaterdag 14 oktober 1844 houden Duitsers een grote klopjacht tussen Holten en Heeten. Aan de voet van de Holterberg bij Espelo rooien onderduikers, waaronder Jan Marsman, aardappels en brengt verzetsman Jan Tielbeek bonkaarten bij onderduikers als er een razzia is. Ze weten ternauwernood te ontkomen bij de Duitse razzia. Er worden tientallen mannen opgepakt en er kwamen drie mensen om het leven. De 18-jarige onderduiker Marinus Stevens wordt dodelijk getroffen, wanneer hij probeert de onderduikershut te bereiken.

In 1946 begon hij met zijn broer Geert de Sallandse Confectiefabriek Salco. In 1980 sloot de fabriek. Hij trouwde met Huberta Maria Theresia (Berth) Kroon. Na de oorlog zette hij zich in voor de Kring van Raalter Werkgevers (1956) en de Werkgroep Ontwikkelingssamenwerking Raalte die de jaarlijkse Stöppelhaene-oogstgave verzorgt.

Ter nagedachtenis aan Marinus Stevens en uit dankbaarheid dat zij zelf de razzia hebben overleefd, nemen Marsman en Tielbeek het initiatief voor een gedenksteen. De gedenksteen wordt in 1998 onthuld. Later zorgen de initiatiefnemers, buren van Helhuizen en Staatsbosbeheer ervoor dat de schuilhut gerestaureerd en in 2000 geopend wordt. In 2006 komt er een tweede steen voor 2 andere slachtoffers: de Nijverdaalse verzetsman Gerrit Jan Piksen en de joodse onderduiker Mozes (Maurits) Bachrach.

Jan werd lid in de orde van Oranje Nassau en kreeg door Prins Bernhard het Verzetsherdenkingskruis uitgereikt.

Jan is overleden op 29 januari 2017 in Raalte.

Meer informatie

Jan Tielbeek, medeoprichter Scouting Raalte, overleden op 98 jarige leeftijd (scouting-raalte.nl)
Raalter verzetsman Jan Tielbeek overleden | Raalte | destentor.nl
Parochie Heilig Kruis - Overledenen
Paul Tielbeek op Twitter: "74. Op “Zwarte Zaterdag “ 14 oktober ‘44 houden Duitsers een grote klopjacht tussen Holten en Heeten. Aan de voet van de Holterberg bij Espelo rooien

onderduikers, waaronder Jan Marsman, aardappels en brengt verzetsman Jan Tielbeek bonkaarten bij onderduikers als er een razzia is https://t.co/nYee1uPEiu" / Twitter
Espelo, monument aan de Haarlerweg - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei
Johannes Hermannus Gerardus (Jan) Tielbeek † 29-01-2017 overlijdensbericht en condoleances - Mensenling.nl
Stevens monument en schuilhut – Viering Nationale Feestdagen Holten (svnf.nl)
Johannes Tielbeek (locatie onbekend, 26 november 1918 - Raalte, 29 januari 2017) - Netwerk Oorlogsbronnen



WEEKBLAD VOOR SALLAND 3

GEDENKTEKEN VOOR MARINUS STEVENS EN OPKNAPBEURT ONDERDUIKERSHUT

Raaltenaren Jan Marsman en Jan Tielbeek willen monument voor onderduiker in Holten

RAALTE/HOLTEN - Aan de Haarlerweg in de Holtense buurtschap Helhuizen wordt begin mei een monument onthuld ter nagedachtenis van Marinus Stevens. Hij werd op 14 oktober 1944 tijdens een razzia op die plaats door de Duitsers doodgeschoten.

Enkele overlevenden van de oorlog hebben besloten ter nagedachtenis van dit feit een monument te plaatsen. Ook wordt er een bankje geplaatst. Tevens wordt de onderduikershut die zich op enkele honderden meters van het monument bevindt waarschijnlijk opgeknapt en opengesteld voor publiek.

De initiatiefnemers zijn Jan Marsman en Jan Tielbeek, beiden uit Raalte. Onlangs hebben ze een bezoek gebracht aan burgemeester D.J. Verhoeven van Holten. „Hij stond er heel sympathiek tegenover. We mogen onze gang gaan", reageert Marsman. „Alleen financieel draagt de gemeente op dit moment niets bij. Ze hebben wel vaker zulke verzoeken en kunnen natuurlijk niet iemand een voorkeursbehandeling geven, heel begrijpelijk maar wel jammer".

Tielbeek: „We plaatsen nu een monument, nu het nog kan. We zijn op een leeftijd dat je niet weet wanneer het leven ophoudt. En zo'n gebeurtenis als de oorlog mag je natuurlijk nooit vergeten".

Verzetsgroep

Tijdens de oorlog was Tielbeek commandant van een verzetsgroep in Raalte. „Ik liep toevallig op 14 oktober in Helhuizen om de onderduikers bonkaarten te brengen. Ik kon me vrij bewegen omdat ik een ausweis had. Ik was namelijk op papier lid van de evacuatiedienst in Raalte en van de hulpcolonnes van het Rode Kruis".

Marsman zat op 14 oktober 1944 bij Gerrit Kemper in de Helhuizen ondergedoken. Vanaf daar verzorgde hij de distributie van verzetskranten. Als er gevaar dreigde, gingen veel onderduikers naar de onderduikershut. „Je wilde de boeren niet nog meer in gevaar brengen", zegt Marsman. „Door een razzia zijn we allemaal weggelopen en liepen toevallig naar elkaar toe". Ook Jan Koppelman (ondergedoken bij Mans Meyerink) en Gerrit Jansen (ondergedoken bij boerderij Eb Jansen) kwamen bij het groepje. Stevens kwam aangerend vanaf een bij boerderij aan de Koewijdeweg. Echter, de Duitsers hadden de jongens aan drie kanten omsingeld.

Grootscheepse razzia

Op zaterdag 14 oktober 1944 was Holten en omgeving en rep en roer. Niemand wist op dat moment wat er precies gaande was. De Duitsers waren overal en kwamen in linies door de weilanden lopen, als gold het een ware drijfjacht. Toen bleek al spoedig dat er sprake was van een buitengewoon grootscheepse razzia.

Her en der voerden de Duitsers huiszoekingen uit, trapten deuren in, schoten soms dwars door de huizen en pakten vooral jonge mannen op. Allen werden naar een weiland op de hoek Markeloseweg/Rijssenseweg gevoerd, waar de persoonsbewijzen werden ingenomen. Zij die een ausweis hadden, mochten met enig geluk weer vertrekken. Naar verluidt was onder hen ook burgemeester Diewes die korte tijd later weer mocht gaan.

In Helhuizen, waar grote aantallen Fallschirmjäger, Grüne Polizei-mannen en SS'ers bijzonder actief waren, werd Stevens doodgeschoten. De 18-jarige uit Apeldoorn afkomstige Stevens, die uit een NAD-kamp was gevlucht en bij zijn oom J. Jansen was ondergedoken, zag de Duitsers naderen en trachtte te vluchten. Enkele Duitsers die op moment bij de boerderij van Hulle stonden, zagen hem in de verte langs de bosrand hollen.

Weldra klonken schoten en de vluchteling werd geraakt. Hij sloeg op de grond en bleef dodelijk getroffen liggen. Enkele dagen later werd hij begraven. Op zijn graf werd later een in steen gevoerde afgebroken boomstam geplaatst.

Een vriend van Stevens was Marsman die toen in Lettele woonde en die met enkele anderen in dezelfde omgeving was ondergedoken, zat tijdens de razzia in een hooiberg bij de familie Hegeman. Toen de Duitsers de boerderij van Hegeman doorzochten en ook de hooiberg aan een onderzoek onderwierpen werd Marsman ontdekt. Oog in oog met zijn vijand maakte hij aanstalten om maar snel voor de dag te komen. De Duitser trok het hooi echter weer voor het gat en vertrok...

Bajonettes

Tielbeek kon ook ontkomen aan de Duitsers „Ik liet me in een greppel vallen en ben zo verder gekropen. Ik kon nog een boerderij bereiken, ben tussen het stro en het rieten dak gaan zitten en heb daar driekwart dag gezeten. De Duitsers echter hadden de schuur wel doorzocht en mij gelukkig niet gevonden. Ze prikten nog met een bajonettes in het stro, maar ik zat vet genoeg weg waardoor ze me niet raakten. 's Middags kwam de boer Hein Kemper me vertellen dat alles veilig. Hij had me namelijk in de schuur zien vluchten".

Volgens de initiatiefnemers mag de oorlog en het vooral met Stevens in de toekomst niet worden vergeten. De mannen hebben grote plannen met het monument en onderduikershut. „Vooral in de zomer fietsen er duizenden mensen op de Haarlerweg', aldus Marsman. „Een unieke kans voor Holten om hier bekendheid aan te geven. Op het bankje kunnen ze even uitrusten en stilstaan bij het monument. En mocht de onderduikershut klaar zijn, kunnen ze dat ook bekijken".

Meerwaarde

De grond waar het monument komt is van Staatsbosbeheer. Zij verlenen alle medewerking. Boswachter Sjaak van Dijk van Staatsbosbeheer: „Ik vind wel dat de plek van het monument in het zicht van passanten moet staan. We zullen eens kijken of we nog een mooie zwerfkei kunnen vinden die als monument kan dienen. Niet alleen voor de Holtenaren en de toeristen, maar vooral voor de mensen die de oorlog hebben meegemaakt heeft het een grote meerwaarde."

Na de opening wordt er in het Trefpunt koffie gedronken. Daar staat ook een collectebus om geheel vrijwillig de kosten te drukken. Iedereen is daarbij van harte welkom.

Voor meer informatie kan men bellen met Jan Tielbeek, telefoon 0572-351297 of met Jan Marsman, telefoon 0572-356622. Ook mensen die willen helpen met de opknappen van de onderduikershut wordt gevraagd contact op te nemen.

● Raaltenaren Jan Marsman en Jan Tielbeek willen een monument ter nagedachtenis aan Marinus Stevens. Hij werd in 1944 door de Duitsers doodgeschoten.

Foto Peter Koehorst



woensdag 1 februari 2017 STAD & STREEK 7

Jan Tielbeek op 98-jarige leeftijd overleden (1918-2017)

Afscheid van een verzetsman

Jan Tielbeek is zondag op 98-jarige leeftijd overleden. De Raalter verzetsman zette zich na oorlog ook op andere terreinen in voor de samenleving.

Benny Koerhuis
Raalte

Twee kogelgaten zaten er in zijn jas, nadat Jan Tielbeek op 14 oktober 1944 ternauwernood een grote Duitse razzia overleefde. De Raalter verzetsman bracht die dag net in de buurtschap Helhuizen achter Nieuw Heeten bonkaarten, voor voedsel en kleding voor onderduikers. Tielbeek, sinds 1942 actief in het verzet, hielp onderduikers en bracht neergestorte geallieerde piloten naar veiliger oorden. Bij de grootscheepse klopjacht tussen Holten en Heeten, waarbij tientallen mannen werden opgepakt, kwamen drie mensen om. Tielbeek wist met een portie geluk het vege lijf te redden, kogels vlogen hem om zijn oren.

Samen met Jan Marsman, die deze razzia ook overleefde, nam Tielbeek het initiatief voor het 'Stevensmonument' dat sinds 1998 herinnert aan de Apeldoornse onderduiker Marinus Stevens die op deze plek wel werd gedood door Duitse kogels. Tielbeek en Marsman namen ook het initiatief voor de restauratie van een onderduikershol op de Helhuizen. Dankzij deze schuilhut kunnen nieuwe generaties nog beter stil staan bij wat zich hier in de oorlog afspeelde. „Dat mag nooit worden vergeten."

Tielbeek was blij met het initiatief van toenmalig burgemeester Piet Zoon om elk jaar kinderen van een van de basisscholen te vertellen over de oorlog, waaraan ook andere Raalter veteranen hun steentje bijdragen. „Na veertig jaar heb ik pas voor het eerst verteld over de oorlog", vertelde Tielbeek in 2010 aan deze krant. „Ik kon er niet over praten, want telkens kwamen de herinneringen naar boven. Nu praat ik wel over de oorlog, maar nog steeds heb ik er slapeloze nachten van. Ik doe dat niet voor mezelf, maar voor al die anderen die hun leven in de weegschaal hebben gesteld."

Jan Tielbeek (tweede van links) na de bevrijding met de Raalter verzetsgroep van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. FOTO COLLECTIE RIGHARD KOOLEMANMAALTE-GLOPPEN.NL

Tielbeek bij de gerestaureerde onderduikershut op de Helhuizen. FOTO PAUL TELBEEK

Tielbeek bij het Stevensmonument, met portretten van de drie dodelijke slachtoffers van de razzia van 14 oktober '44. FOTO PAUL TELBEEK

Jan Tielbeek als directeur van confectiebedrijf Salco. REPRO PAUL TELBEEK

Confectiefabriek

Tielbeek was niet alleen begaan met de oorlog, maar zette zich op andere terreinen in voor de samenleving. Zo richtte hij in de zomer van 1940 samen met Bernard Aa de Scouting Raalte Miguel Pro op. Hij stond in 1947 ook aan de wieg van de Katholieke Jonge Middenstands Vereniging, waaruit later de Karamijo en carnavalsvereniging Stoppelkaters ontstonden. Johannes Hermannus Gerardus Tielbeek was de oudste zoon uit een gezin van tien kinderen. In 1946 begon Jan met zijn broer Geert de Sallandse confectiefabriek Salco. Eerst op de zolder van het ouderlijk huis met vier medewerkers, in 1965 werd een fabriek betrokken aan de Oude Linderteseweg (nu Beaphar) en groeide het beddrijf uit tot 165 medewerkers. Maar de concurrentie met lagelonenlanden werd moordend, Salco sloot in 1980 de deuren.

Tielbeek was in 1956 een van de oprichters van de Industriële Kring Raalte (nu Kring van Raalter Werkgevers). Hij was actief in de caritas van de Raalter parochies, een periode raadslid van de KVP en later mede-oprichter van Kijk Op Morgen (voorloper Gemeentebelangen). Hij is drager van het Verzetsherdenkingskruis en lid in de Orde van Oranje Nassau.

In liefde losgelaten.

Verdrietig maar dankbaar hebben wij,
na een welbesteed leven,
afscheid genomen van mijn lieve man,
onze trotse vader en opa.

Hij mocht 98 jaar worden.

Jan Tielbeek
Johannes Hermannus Gerardus

Voorzien van het H. Sacrament der Zieken.

Lid in de orde van Oranje Nassau.
Drager van het Verzetsherdenkingskruis.

Raalte, 29 januari 2017

Raalte, Berth Tielbeek - Kroon
Rosmalen, Annemiek en Nand
Sies, Anne, Han, Margje
Raalte, Berry en Bertina
Bart, Lieke
Zwolle, Marcel
Raalte, Paul en Mirjam
Nikki, Kevin, Auke
Raalte, Liedewijde en Harry *in herinnering*
Huibertje, Hermen

Pa is thuis.
Wij willen deze dagen graag
in familiekring bij hem zijn.

De Avondwake, waarin wij stil staan bij het leven van pa, zal worden gehouden op vrijdag 3 februari om 19.30 uur in de Basiliek van de H. Kruisverheffing, Kerkstraat 8 te Raalte. Aansluitend is er in de kerk gelegenheid om afscheid van pa te nemen en ons te condoleren.

De gezongen Uitvaartmis zal plaatsvinden op zaterdag 4 februari om 11.00 uur in bovengenoemde kerk.
Hierna begeleiden wij pa naar zijn laatste rustplaats op het naastgelegen R.K. Kerkhof.

Correspondentieadres:
Familie Tielbeek, Linderteseweg 42, 8102 SN Raalte

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.